

Hantering av lera

För att bevara leran mjuk och smidig:

Lera måste förslutas tätt så att den inte torkar för mycket. Om du vill fortsätta bygga på ditt alster (modellering/skulpturalt skapande med mera) bör du försluta det tätt i en plastpåse/plasthölje eller liknande. Går det långt mellan tillfällena då du skapar kan leran behöva fuktas upp med t.ex en dusch från sprayflaskan, för att förlänga processen.

Förbereda för dekoration/gravering

Vill du att den ska torka lite grann, det vill säga bli "läderhård" och förberedas för gravyr eller dekoration kan du placera plasten lite lätt ovanpå alstret utan att försluta i botten.

Långsam process - ha tålamod!

Det tar olika tid för leran att torka beroende på massa och storlek, men för en "normalstor" drejad kopp ca 1-2 veckor med leran som finns här. Om leran torkar för snabbt kan den spricka och gå sönder.

När vet jag att leran är helt torr?

Om du känner med handen och leran är rumstempererat vet du att den är helt torr. Om det känns kallt finns det fortfarande vatten kvar. När leran är helt torr kan du antingen skröjbränna, alltså bränna en första gång, eller krossa den i mindre bitar och blötlägga för att förbereda inför återvinning.**

**Se lathund för lerans olika stadier och hur en återvinning kan gå till.

Från lera till keramik

Leran går att återvinna och återanvända oändligt med gånger i de fyra första stadierna. Det enda det handlar om är olika mängd vatten som finns med lera. När lera väl blivit bränd kan den aldrig gå tillbaka till de tidigare stadierna.

Slicker: Väldigt blöt lera. Om du gör själv är det torr, krossad (obränd) lera blandat med vatten- till en slags lervälling. Används som "klister" för att fästa lera mot lera.

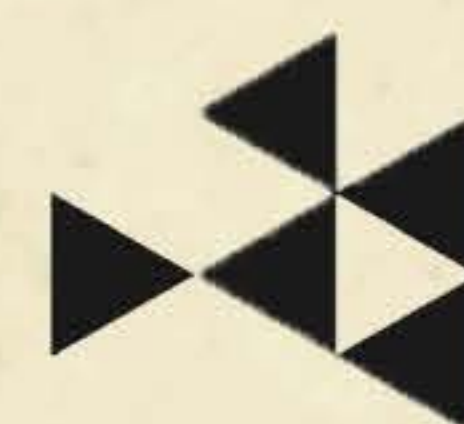
Plastisk: Mjuk och smidig lera som enkelt går att skulptera och modellera med. I det här stadiet är lera som mest tacksam att skapa med. Kall temperatur.

Benhård: Lera som helt torkat i rumstemperatur, redo för bränning om det är ett alster. Väldigt skört i det här stadiet, kommer det i kontakt med vatten blir det mjukt igen. Om du har en skulptur som inte ska brännas kan den användas för gjutning i exempelvis gips. Rumstempererad.

Läderhård: Lera har nu torkat något, men är fortfarande tillräckligt fuktig för att kunna fortsätta skapa med. Har du en lerbit i tjocklek som cirka 1cm kan den böjas lika smidigt som ett lika tjockt lager med papper, ungefär. Tacksam att gravera och fästa detaljer på. Mindre kall temp.

Skröjbränd: Lera som bränts en första gång och därmed blivit keramiskt. Redo att glaseras och/eller målas på.

Glasyrbränd: Keramiskt gods som glaserats och bränts en andra gång. Skinande och vattentät. Färdig!

FAQ

frågor och svar

Vad innebär återvunnen lera?

Återvunnen lera görs av lera som det drejats eller på annat sätt skapats med och som inte blivit bränd i ugn. Det behöver inte vara använd lera som återvinns, det kan också vara oanvänd mjuk lera som hunnit stelna så att det inte går att skapa med det, då låter man leran torka helt för att påbörja återvinningsprocessen.

Leran har börjat spricka, varför då?

Då har den börjat torka! Lera som ska skapas med behöver vara "färsk" och följsam. För att den inte ska torka eller spricka behöver den förvaras fuktigt/tätt förslutet i något när den inte används, som till exempel en plastpåse eller hink med lock. Om du skulpterar och tar lite lera i taget kan det vara fördelaktigt att ha leran du plockar ifrån omsluten i en fuktig frottéhandduk (frotté håller fukt bättre/längre än exempelvis bomull).

Varför är det olika färg på leran?

Det är för att vi i verksamheten enkelt ska hålla isär/veta om det är med eller utan chamotte. Lera utan chamotte är vit medans den med chamotte är grå. Lera kan ha andra färger och färgen är inte kopplad till mängden chamotte.

Stengodslera

Det finns många olika varianter av leror beroende på vad man vill göra och hur det ska användas, som till exempel lergods- och porslinslera. På Kulturhuset kan du använda stengodslera som är en mer kompakt lera som sintrar när den bränns i höga temperaturer (gör att vatten inte sipprar igenom efteråt). Stengodslera används mycket inom brukskeramik, alltså när en gör muggar, fat med mera. Bränns i regel i högre temperatur än lergods.

Vill du veta mer om leror och keramik?

Lera är en hel vetenskap som experter kan förklara mycket bättre än oss. Ta gärna en titt i bokhyllan och låt dig inspireras!

Priser

Stengods, utan chamotte (vit)

Ny: 10kr/kg

Återvunnen: 5kr/kg

Stengods, med chamotte (grå)

Ny: 20kr/kg

Återvunnen: 10kr/kg

När du köper lera:

Väg den mängd lera du ska köpa på vågen, räkna ut summan.

Swisha till numret eller scanna QRkoden för att betala.

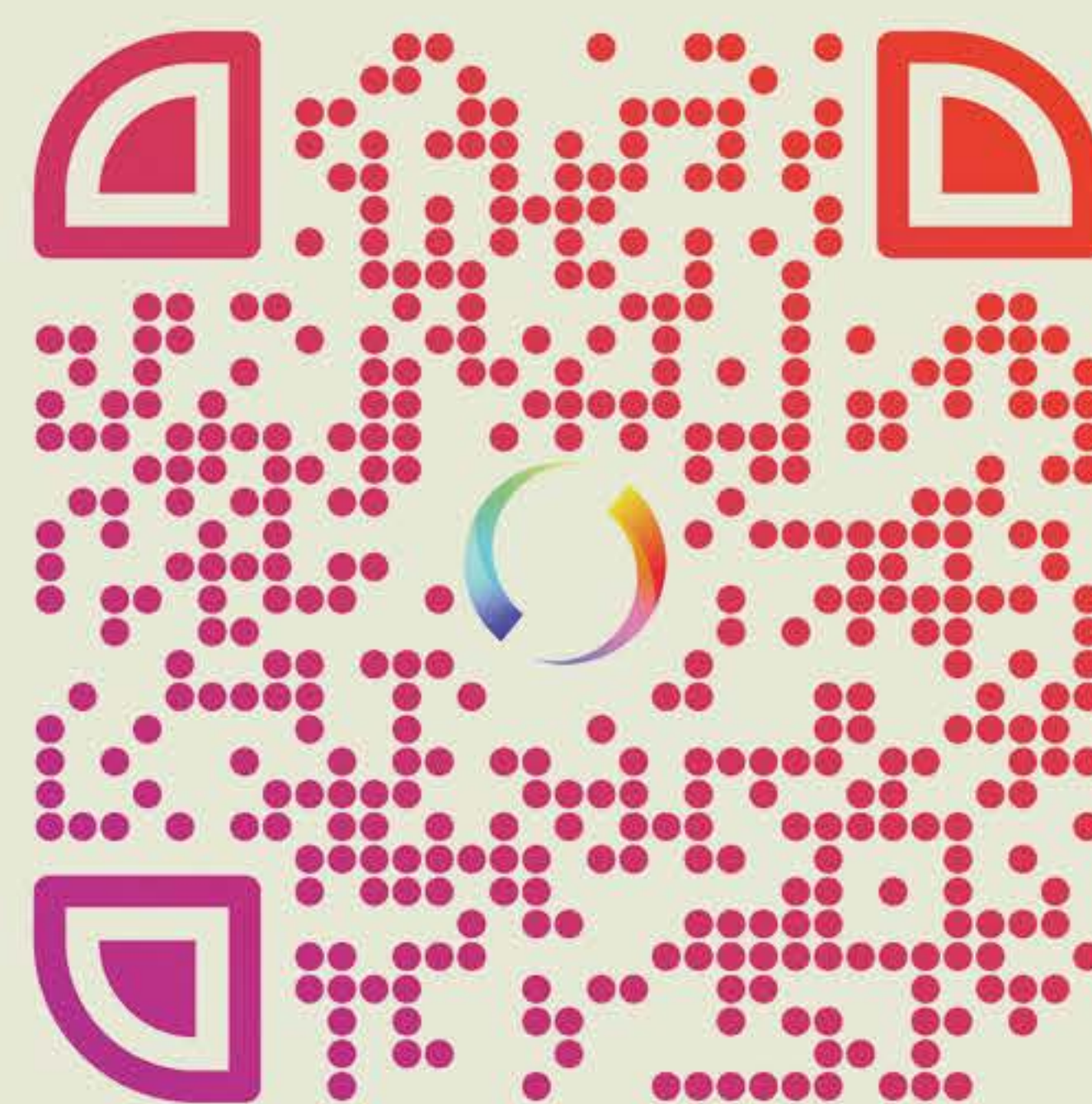
I meddelandefältet skriver du "verksamhet tio14".

När du köper lera får du gärna fylla i lappen som sitter vid swishnumret och lägga den i lådan "lappar för köpt lera".

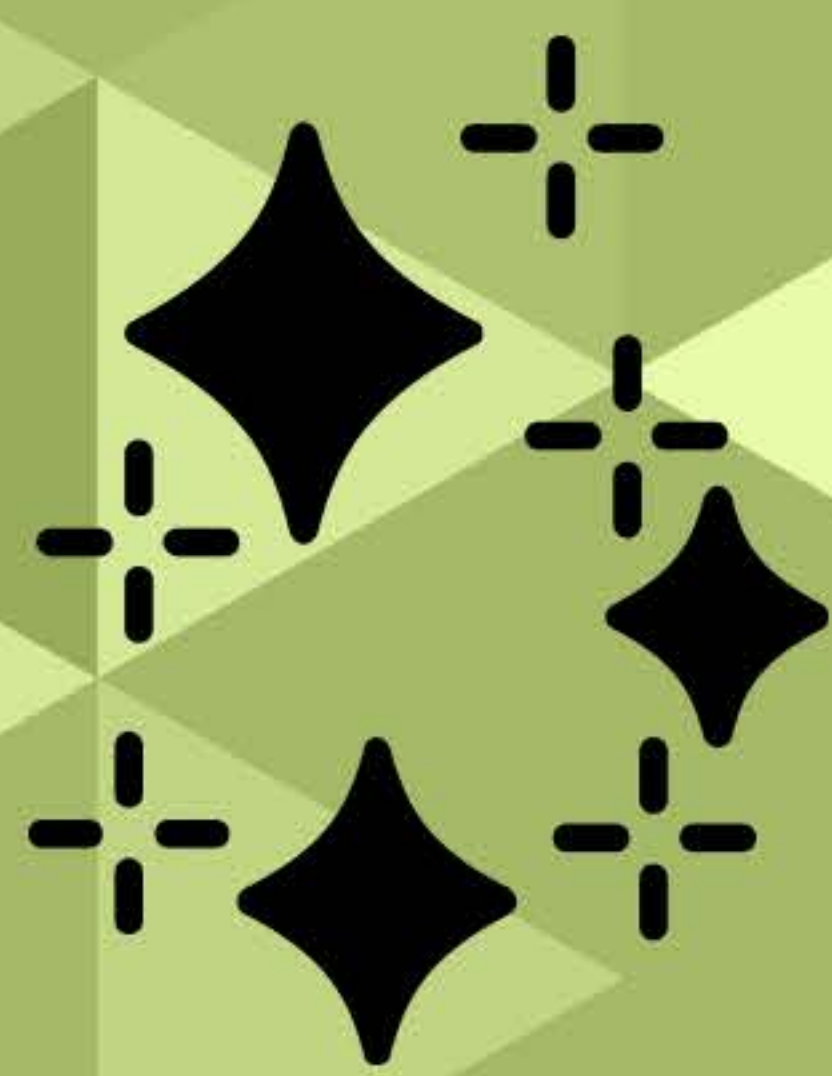
Du betalar bara för leran när den tas med hem.

scanna QR-koden via
Swish-appen

123 594 37 58

KULTURHUSET
tio14

Lathund städrutiner

Extra viktigt!

Att städa efter skapandet med lera är en av de viktigaste aspekterna för en trevlig och hälsosam verkstad.

Det blir snabbt dammig och dålig luft om det inte hålls efter kontinuerligt.

Du som nyttjar lokalen förväntas städa ansvarsfullt och ansvarar för att den lämnas i gott skick.

Vi rekommenderar att du städar med öppet fönster:)

OBS!

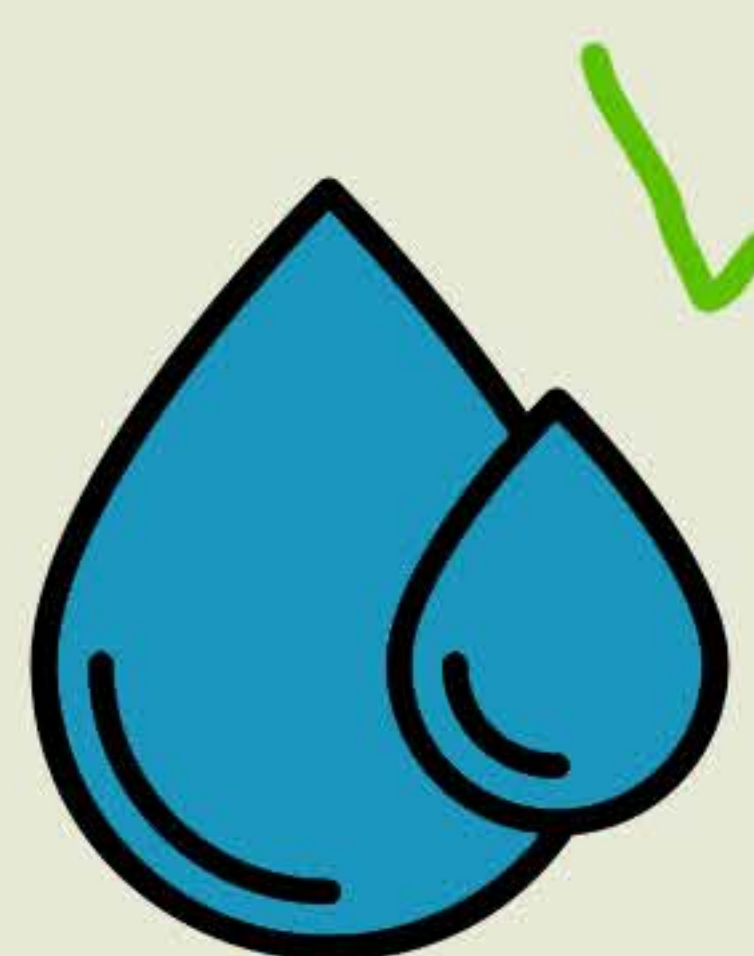
**En keramikverkstad måste alltid våtstädas för att ohälsosamma partiklar inte ska dammas upp!
Följ därför anvisningarna och våtstäda i allra högsta grad om inget annat anges.**

damma

våtmopp

skölja

blöt trasa

STÄDA

steg för steg

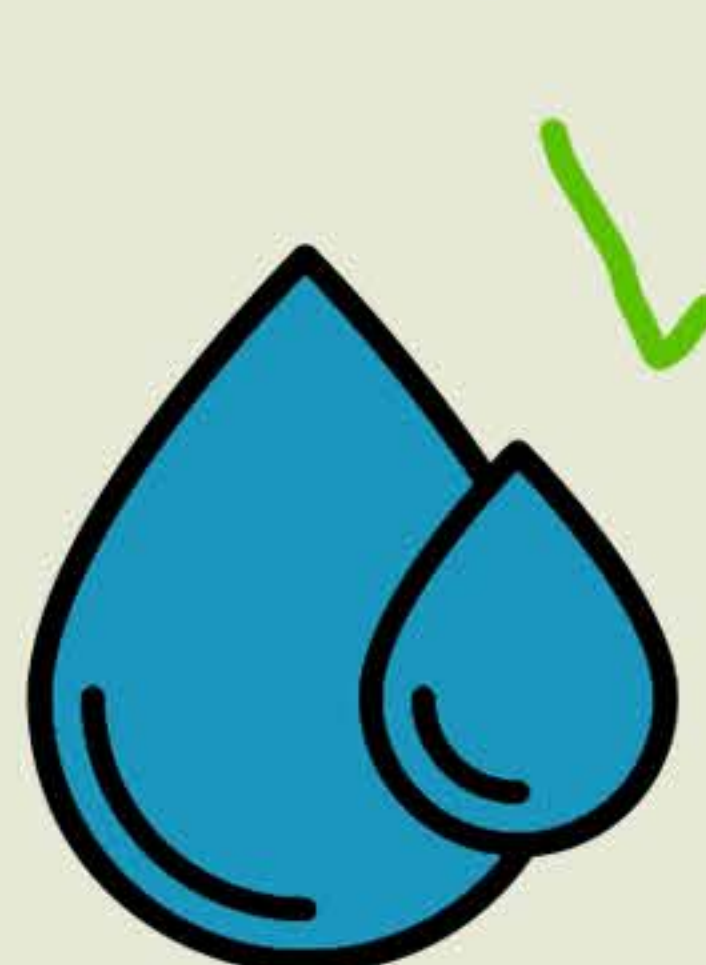
damma

våtmopp

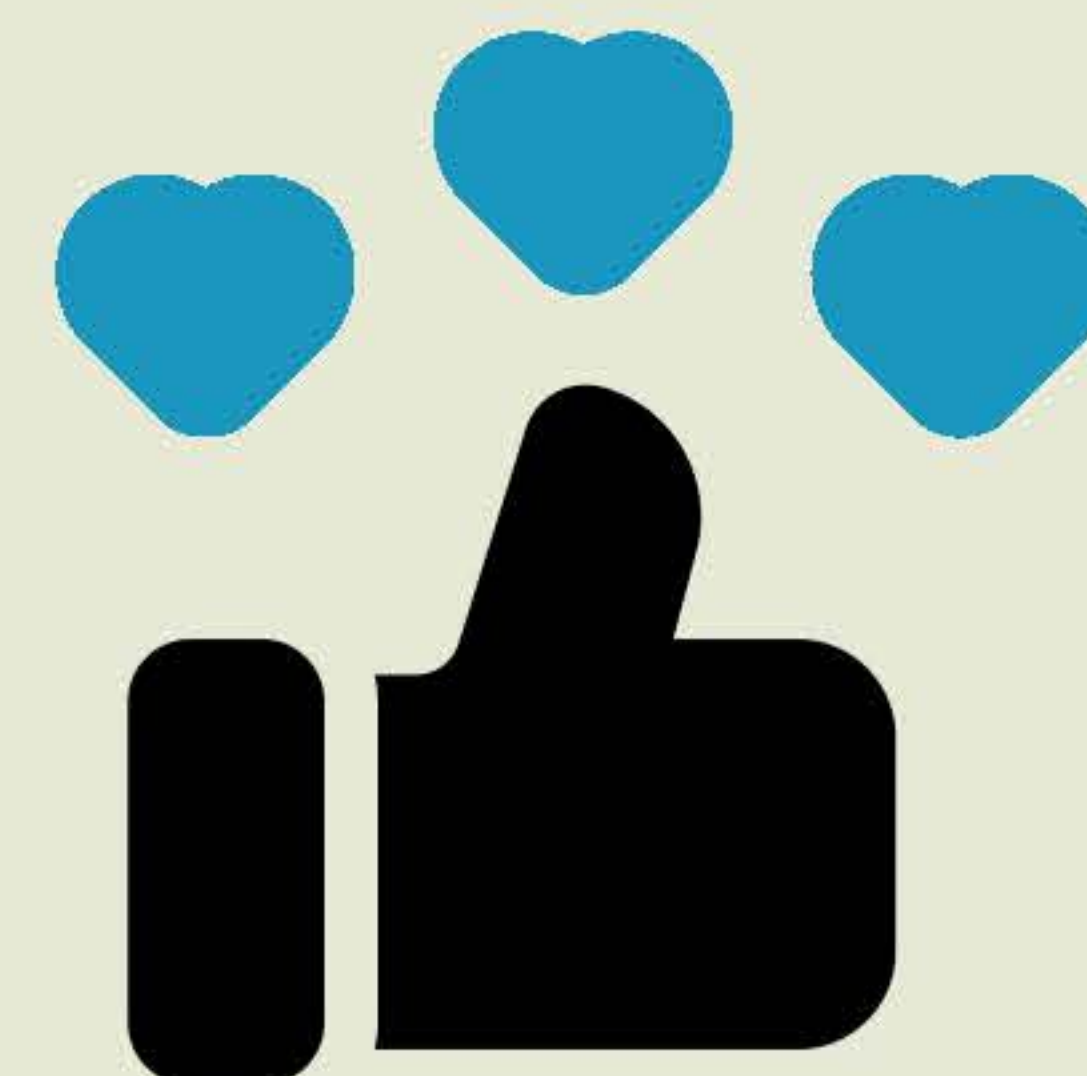
skölja

blöt trasa

- Diska vattenkar och verktyg i ljummet vatten, lägg i torkställ
- Rengör drejskiva/drestation med blöt svamp, avsluta med trasa
- Torka av alla övriga ytor som använts, upprepa vid behov
- Torka av förkläden och häng tillbaka
- Torrmoppa varsamt lera/smul från golvet, vänd ned i sopkorgen
- Våtmoppa samtliga golvytor med rent vatten, upprepa vid behov
- Lägg skoskydden i "använda"-behållaren
- Skölj och vrid ur blöta städgrejer, häng upp på tork enligt anvisning
- Stäng fönstret om det är öppet
- Lägg tillbaka hårklämman
- Se bild på hur lokalen ska se ut när du går

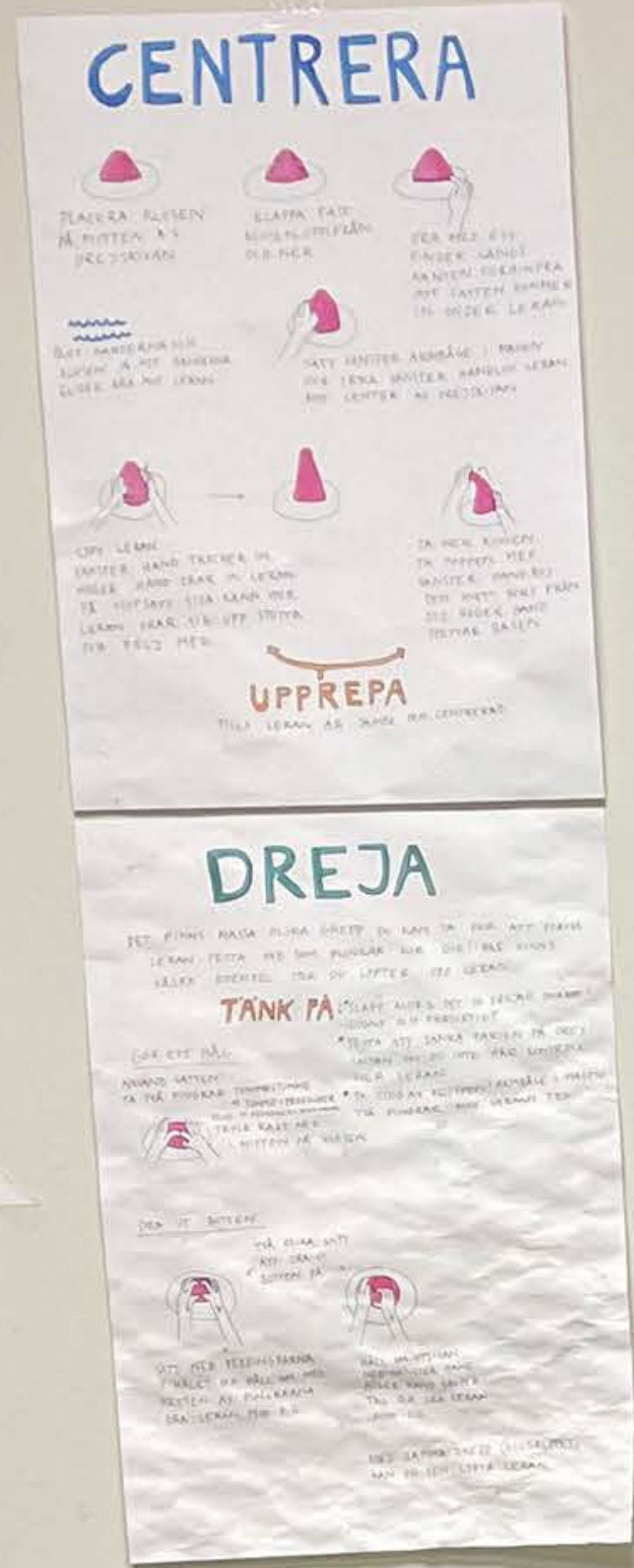
Snyggt!

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går:

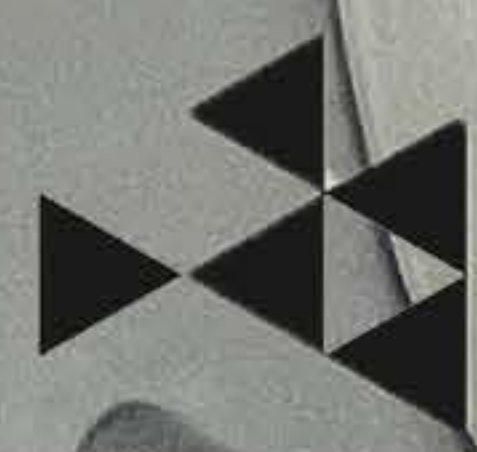
ytor

Verktygen torkas
med metallen uppåt,
annars rostar dem!

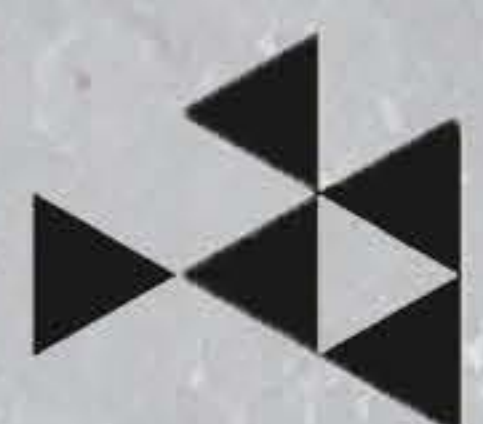
Godkänt skick när du går:

golv

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går:
drejstation

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går: knådbänk

4. Lyft den bakre delen av lerklumpen med dina fingrar

5. Tryck nedåt och inåt. Använd kroppens tyngd och tryck med raka armar.

Upprepa steg 4 och 5 tills leran känns mjuk och smidig. Håll om sidorna för att undvika få in luft i leran.

6. Rulla leran fram och tillbaka tills den ser ut ungefär så här:

Bravo! Du har nu gjort en "klös" som är redo att drejas med.

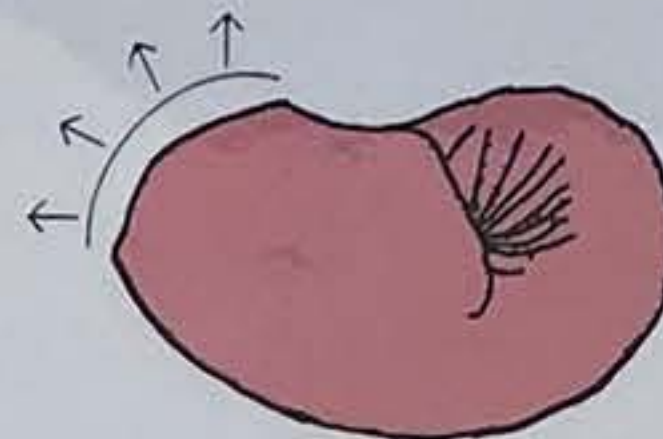

3. Tippa upp klösen med fingrarna, vrid lite moturs och flytta tillbaka greppet.

4. Tryck ned leran diagonalt, du knådar bara det som är i händerna.

Upprepa steg 3 och 4 cirka tills leran är mjuk och smidig. Det kan kräva ungefär 30 repetitioner. För varje repetition kan du korrigera och återigen röra dig mot hörnet om du glider ifrån det.

6. För att avsluta flyttar du vänsterhanden bort från högerhanden lite i varje repetition tills snäckan/spiralen är helt inknådad i klösen.

Bra jobbat! Nu har du en smidig lera redo att skapas med.

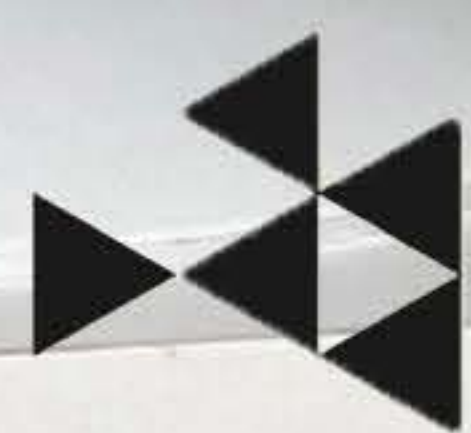
och håll emot.

Godkänt skick när du går:
förkläden

Godkänt skick när du går:

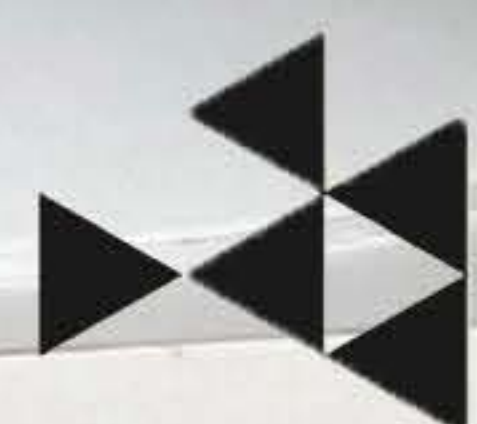
hylla

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går:

kavaletter

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går:

verktyg

KULTURHUSET
tio14

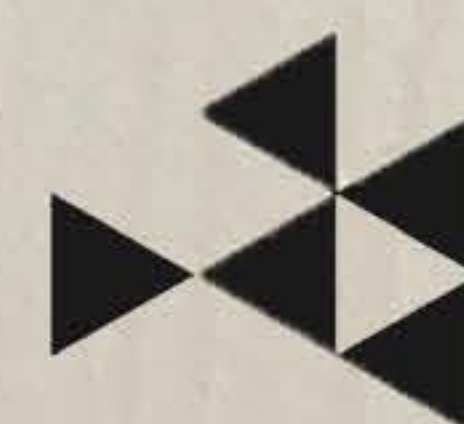
Godkänt skick när du går:

träverktyg

KULTURHUSET
tio14

Godkänt skick när du går:
städgrejer

KULTURHUSET
tio14

på/av drejskiva

Till höger om drejskivan, längst ned:

PÅ/AV ↓

